

Stortingets næringskomite

Oslo, 31. januar 2025

Naturvernforbundets innspill til stortingsmelding om Dyrevelferd (Meld. St. 8 (2024-2025))

Sak - stortinget.no Meld. St. 8 (2024–2025) - regjeringen.no

Naturvernforbundet har følgende innspill til dyrevelferdsmeldingen, knyttet til saker som gjelder både dyrevelferd og negative konsekvenser for ville dyr. Dyrevelferdsloven omfatter også ville dyr i norske økosystemer. Disse blir ofte negativt påvirket av menneskelig aktivitet og utbygging.

Hensyn til dyrevelferd ved produksjon av energi

Stortingsmeldinga har noen gode poeng når det gjelder nye konsesjoner og krav til konsesjonssystemet som skal sikre avbøtende tiltak i vassdrag med kraftverk. Men den mangler derimot tiltak og grep for å sikre at fisk kan vandre fritt forbi allerede eksisterende vannkraftverk. Mange av de gamle konsesjonene har få/ingen krav for å sikre frie vandringsveier for fisk forbi kraftverket.

De som bygger og eier vannkraftanlegg har plikt til å vurdere om anlegget innebærer fare for at fisk blir skadet og drept. Mattilsynet beskrev i brev til Naturvernforbundet den 28.11.2023 at de er klar over

utfordringen og forventet at stortingsmeldingen om dyrevelferd skulle ta tak i problemet. De skrev «I forbindelse med at det skal skrives en ny stortingsmelding om dyrevelferd, vil det være naturlig å vurdere om dyrevelferdsloven § 15 bør utvides, slik at det kan fastsettes forskrifter om for eksempel tiltak for å unngå at fisk drepes i turbinene.»

Naturvernforbundet gjennomførte i 2024 en undersøkelse av norske vannkraftverk. Vi fant ut at en stor andel av kraftverkseierne ikke undersøker eller vet om fisk skades i deres kraftverk, og få av kraftverkene har avbøtende tiltak for å sikre fri vandring. Dette er særlig kritisk i kraftverk der rødlista og truede arter som ål og laks drepes, men det er også problemer knyttet til arter som sjørørret og sjørøye samt ferskvannsfisk og storørret i innlandsvassdrag.

Per i dag har ikke myndighetene oversikt over omfanget av slike problemer. Dette må registreres og snarlige tiltak må iverksettes.

Vi hadde forventet at stortingsmeldinga skulle ta for seg konkrete pålegg om tiltak for å forhindre at en mengde fisk blir skadet og drept i norske vannkraftverk. Den har ingen mål eller tiltak knyttet til frie vandringsveier i regulerte vassdrag. Vi ber komiteen om å fremme merknad om å sikre kartlegging av alle kraftverk og problemer knyttet til fiskevandring og å pålegg snarlige tiltak i alle kraftstasjoner der dette er påkrevd.

Rovdyr

Stortingsmeldinga legger stor vekt på at rovdyr kan angripe beitedyr på utmarksbeite, men så vidt vi kan se er det ingen tiltak i stortingsmeldingen for å sikre at rovdyrene også sikres en god dyrevelferd. Dette gjelder særlig jakt og skadeskyting jf. myndighetenes dokumentasjon av svært alvorlige tall for skadeskyting, særlig av ulv, men også andre store rovdyrarter. Ville dyr er omfattet av dyrevelferdsloven og de fire store rovdypene i Norge er alle på rødlista i kategorien «sterkt» eller «kritisk» trua. Allikevel er ikke human og etisk akseptabel jakt på rovdyr nevnt i kapitlet som omhandler villlevende landdyr (kap. 8.5) i stortingsmeldingen på tross av omfattende dokumentasjon av ulovligheter, skadeskyting og andre uakseptable sider ved jakt på rovdyr. Her kan vi også nevne at fangstbåser for levendefangst av gaupe og jerv må forbys siden levendefangede dyr i desperasjon påfører seg betydelige skader i forsøk på å komme seg ut. Slik fangst må forbys, noe komiteen må bemerke. Dette må også Stortinget korrigere i det nær forestående arbeidet med ny viltlov, der også levendefangst foreslås videreført. Dette mener vi ikke er i tråd med moderne naturforvaltning.

Levendefangst av store rovdyr vil også av samfunnet oppfattes som etisk uforsvarlig og dyrevelferdsmessig uakseptabelt.

Også hijakt på jerv, der tisper med nyfødte valper skytes i hiet om våren bør omtales i meldingen. Det samme gjelde vårsnø jakt på bjørn som nettopp er kommet ut av vinterdvalen på våren. Vi er overrasket over at disse uetiske forvaltningsmetodene ikke omtales i meldingen. Vi mener disse forvaltningsmetodene må avskaffes siden de er dyreetisk uakseptable. Vi ber komiteen påpeke dette i merknad.

Oppdrett og villfisk (Akvatiske produksjonsdyr)

Oppdrettsanlegg bruker store areal langs kysten og øker presset på det marine miljøet. Det er positivt at regjeringen går inn for god dyrevelferd i oppdrettsnæringen, og at de anerkjenner den høye dødeligheten blant oppdrettsfisk, og at høye konsentrasjoner av lakselus utgjør en alvorlig velferdsutfordring for vill laksefisk. Våre ville laksebestander er nå i en illevarslende dårlig forfatning, der lakselus anses som en hovedtrussel. Også for sjørørret og sjørøye utgjør masseproduksjon av lus fra oppdrettsnæringen en trussel.

Det er en dødelighet på 65 millioner dyr i 2023 (Risikorapport norsk fiskeoppdrett 2024 | Havforskningsinstituttet). I produksjonsområde 2 - 4 er dødeligheten av oppdrettslaks på 23-27%, noe som er ekstreme og svært urovekkende høye tall.

Vi ber komiteen avgi merknad om at all oppdrett i framtiden må skje i lukka anlegg uten forurensning, rømming og sjukdomsspredning og på ressurser som ikke skader naturmangfold. Ytterligere økning av produksjon i åpne merder må ikke tillates på grunn av de store utfordringene knyttet til negative konsekvenser for økosystemet, ville laksefisker og den høye dødeligheten i merdene er løst.

Se også vårt fellesopprop med sju andre organisasjoner om at norske oppdrettsanlegg må bli utslippsfrie: <https://naturvernforbundet.no/content/uploads/2024/02/23.02.24-Fellesopprop-om-oppdrett.pdf>

Sau og beitebruk.

I 2022 var tapet av sau og lam på utmarksbeite omkring 108 000 dyr. 17 464 dyr ble erstattet som tap til rovdyr. Resterende tap er til andre årsaker enn rovdyr er over 90 000 dyr. 74 % av besetningene er med på organisert beitebruk, som har 2 % lavere tap enn resten. Tap til rovdyr er omtrent halvert de siste ti årene. Vi ber komiteen om å kreve tiltak og mer fokus på de andre tapsårsakene for sau og lam i norsk utmark, siden rovdyr tillegges et uforholdsmessig høyt og ufortjent ansvar for tap av sau og lam på utmarksbeite. Vi ber også komiteen om å etterspørre oppdatert kunnskap om det som kalles "normaltap", dvs tap av sau og lam til andre årsaker enn rovdyr.

Mvh

Naturvernforbundet

Truls Gulowsen, leder /s/

Vennligst ta kontakt om det ønskes ytterligere dokumentasjon eller innspill fra oss. Arnodd Håpnes (ah@naturvernforbundet.no Rebecca Biong (rb@naturvernforbundet.no)